

بررسی تزئینات مقرنس در مساجد دوران صفوی

- ۱، فرزاد ابراهیم نیا* ۲، ثمین صمدی ۳، علیرضا محمدی کوچه باغ
۱- باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران Ebrahimniafarzad@gmail.com
۲- دانشجوی کارشناسی مهندسی معماری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز
۳- مدرس دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز، ایران

چکیده

در هم آمیزی هندسه با توازن همچنین در پدیده دیگری هم پیدا می شود که خطی نیست بلکه کاملاً فضایی است. این پدیده که از عوامل بسیار ویژه معماری اسلامی است، مقرنس خوانده می شود. این عبارت است از پایه هایی به صورت طاقچه برای نگه داری گنبد، این طاقچه ها مانند کندوی زنبور عسل در کنار و یا فراز هم و یا مانند مجموعه ای بلور که در کنار هم بر راستای محورهای مختلف قرار گرفته ساخته می شوند. مقرنس نوعی کاربردی است متشکل از طاسه هایی که در ردیف هایی انتظام می یابند و هر ردیف خود حاصل ردیف دیگری است که از بالای آن بیرون می زند. نتیجه ترکیبی پلکانی است که گاه به آن طاقبندی کندویی یا استلاکیت می گویند. در این مقاله به بررسی چگونگی تشکیل مقرنس و تزئینات مقرنسکاری مساجد دوره صفوی می پردازیم. مقرنس جزو تزئینات اصلی دوران صفوی بوده است و دلیل شهرت تزئینات صفوی می باشد.

کلید واژه: هندسه، مقرنس، تزئینات، صفوی، معماری اسلامی

مقدمه

ریشه یابی مقرنس

واژه مقرنس ماخوذ از KORONIS یونانی است که آن را ریشه واژه انگلیسی CORUICE نیز می دانند. یکی از چشمگیرترین خصوصیات مقرنس هندسه است. (مقرنس: تحلیلی هندسی از محمد الاسد) این عامل وسیله ای برای انتقال بار در میان هرگونه دو سطح مدور و مستوی به ویژه تکیه گاه گنبد مدور است بر پی چهار گوش. (تصویر ۱) [۱]